

արևու կիզիչ ճառագայթից ազդեցութեան տակ սկսան շորյունել պտուղները:

Երազուրիւն երկաթուղւոյ. — Այս տարի Յուլիս ամսոյն՝ Գաղ-
ղիոյ մէջ երազութեան փորձեր ըրին չոգեկառաց հիւսիսային ցան-
ցին վրայ: Երկաթուղւոյ կառախումբ մը՝ train-éclair կոչուած, որ
կը բաղկանար չոգեգործիէ մը և տասներկու կառքերէ, սովորական
ճեպընթացի հաւասար կամ աւելի ևս բեռնաբարձութեամբ:՝ սկսաւ
ընել իւր շրջանը: Այս կառախումբս սովորական ընթացիւք մէկ
ժամուան մէջ 120 քիլոմետր տեղ կտրեց: Անոր կատարած շրջանին
գիծն եղաւ փարիզէն մինչև 'ի Գալէ, Գալէէն 'ի լիլ, լիլէն դարձեալ
'ի փարիզ: Իւր ճանապարհորդութեան այս վերջին մասին մէջ, զոր
երեք անգամ կրկնեց քանի մի օրուան մէջ, train-éclair կոչուածն
միայն 'ի լոնկէօ կանգ առաւ ջուր առնելու համար: Հետեաբար, գը-
րեթէ երկուքուկէս ժամուան մէջ կտրեց 250 քիլոմետր տեղը, որ
կայ ընդ մէջ փարիզու և լիլի:

Մանրադիտական գրոշրիւն. — Հանրալսման մը (Camelot)
նեկկայապէս փարիզու մէջ փոքրիկ ստուարաթուղթեր կը ծախէ՝
հորիզոնական գծերով, որոնց վրայ եթէ լաւ խոշորացուցով նայինք՝
կատարեւապէս ընթեռնելի մանրադիտական գրուածք մը կը զբա-
նենք: Ամէն սկաւառակ 1 Քրանքի մեծութեամբ՝ Լաֆոնդենի ա-
ռակներէն մին կը բովանդակէ: Եւսթիոզը կ'ապահովէ որ այս գրուած-
քըն ինքն անձամբ գտած է ոսպնածէ ապակւոյ մը միջոցաւ: Բայց
իրօք եղած է՝ սովորական գրով լցուած մեծամեծ էջեր լուսանկար
գործեալ փոքրկայանելով: Համադէս գրոց և մամլոյ, ուստի փոխ կ'առ-
նունք մեր այս գրաւոր հաստատութիւնը, կը յաւելու սոյն պատմա-
կան յիշատակութիւնը. « Այս այն քաղաքագիտական ճարտարու-
թեանց յաջողութիւններէն մին է վերջապէս, այն ժամանակաւ ե-
ղած հրաշալիքներէն՝ որոնց վրայ Պլինիոս կը խօսի. որպէս թէ բո-
վանդակ իշխականը (15210 տող) կտոր մը մագաղաթի վրայ գը-
րուած՝ ընկուզի մը փուրի մէջ կը սեղմէր. և մանաւանդ այն կորեկի
հատիկներն՝ որոց իւրաքանչիւրին վրայ արագագիր գպիր մը կըցեր
է աղեքանդեան տող մը գրել »:

Մեքենական մամուլը. — Կը լսենք թէ Նիւ-Էօրք Հերալտ յա-
ջողեր է ստանալ այնպիսի մամուլներ, որք կը ապեն, կը կտրեն և
կը ծալեն 48000 օրինակ 8 էջ լրագրի մը ժամուան մէջ: Նիւ-Էօր-
քէն ուրիշ օրագիր մը կը գրէ թէ քանի մը շաբաթուան մէջ պիտի
ունենայ մեքենական մամուլներ որք ժամուան մէջ 100000 օրինակ
պիտի արտատպեն: Դարէ մը աւելի քիչ առաջ՝ բաղկաւ ճնշեալ մա-

մուլք ժամուան մէջ հազիր 60 + 100 օրինակ կրնային տպել: Հուրջ 1830 մեքենական մամուլք փոփոխական շարժմամբ կրցան 500.— 600 օրինակ տպել ժամուան մէջ: Ասոնք եթէ արդի թաւալական մամուլք հետ բաղդատենք, քանի մը երկվեցեակ տարիներու մէջ ամենամեծ յառաջադիմութիւն կը գտնենք:

Ներառոշքիւն մնայ. — Որ ըստ օրէ մեծ կարեւորութիւն կը ստանայ թարմ մնոց ներածութիւնը յեւրոպայ: Ահա ցույցակ մը դնենք հոս գաղափար մը տալու համար վերջին ժամանակներս եղած ներածութեանց. ի լիվրբրուլ շարթուան մը մէջ, 6 յուլիսէն մինչև 18, նոյն քաղքին մէջ 18 շոգենաւք բերին 6744 պաճարք, և 22446 քառորդ մասունք կովուց, ցրտացոռցիչ սենեկաց մէջ պահելով:

Գիւնոյ տևողութիւն. — Որ և իցէ գինի՝ գործարանաւոր և կենդանի հեղուկ ըլլալով, ունի իւր մանկութիւնը, պատանութիւնը, արութիւնը, ծերութիւնը և զառամութիւնը: Միշտ կենդանութեան մէջ են անձնական զօրութեամբ և իրենց կեանքն սահմանաւոր գոյութիւն մ'ունի, որ պիտի կատարէ այսչափ ինչ աշխատութիւն և վերջապէս պիտի վերածուի ի մատուցան իւր, այսինքն ի շուր, ի թթուուկ և յաղ և ի հանային նիւթս. երբ այս կէտիս հասնին գինիներն, ոչ ևս կ'ապրին, մեռեալ են: Գինւոյ կեանքն կը սկսի յայտնի խմոր. մամբ և կը շարունակէ ծածուկ խմորմամբ: Իւր կենաց երկու սկզբունքն և իւր տևողութեան և պահպանութեան երկու նիւթերն շաքարն և ալքոհն են. շաքարն փոխարկուելով կը սնուցանէ զգինին և ալքոհն ձևանալով այսու կենդանի կը պահէ զգինին:

Իսկ գինւոյ մնացեալ նիւթերն փոխանակ օգտակար ըլլալու աւելի ի մնաս են: Անոնք՝ մանաւանդ գունաւորիչ նիւթն կը լուծեն ըզլաքար և զալքոհն, որ գինւոյ երկու պահպանող նիւթերն էին:

Ուայտնի է աստի որ գինիներն չափաւոր տևողութիւն մ'ունին, որ կը փոխուի ըստ ժամանակի այգեկութից և ըստ բարեխառնութեան և լուսոյ տեղւոյն, ուր պահեալ են գինիներն տակառներու կամ շիշերու մէջ:

Եթէ յաջող պայմաններու մէջ գինի մը չինեալ ըլլայ, պատուական ըմպելի է 2 — 4 տարւոյ մէջ եթէ տակառի մէջ պահեալ է. իսկ նոյն գինին պահելով ըստ ժամանակին չիչի մէջ խիստ պատուական գինի կըլլայ տասն կամ քսան տարի յետոյ: Այս ժամանակս անցնելէն վերջ, փոխանակ ի լաւն յառաջելու կը կորսնցնէ իւր յատկութիւնները, բաց ի քանի մը տեսակ գինիէ, ինչպէս Պորտուգին: Ուստի սխալմունք մ'է կարծել թէ որչափ բաղմամբայ ըլլայ գինին, այնչափ լաւագոյն է:

Կրկնեկոյթ (Mirage) յԱլձերի: — Պ. Վիկիէ կրկնեկոյթի զարմանալի արգասեաց, զոր ինքը առթիւ մը տեսաւ յԱլձերի, հետեւեալ նկարագիրը կ'ընէ. « Մինչդեռ Յունիս Զին երկուշաբթի օր առաւօտ ժամը 9ին Մարտիֆու և ճինէ հրուանդանաց մէջտեղն կեցեր էինք, բոլոր ծովեզերաց վրայ կրկնեկոյթով առեկողթ ժայռեր նկարեալ տեսանք, և ալեաց ծովու ափանց վրայ նուրբ ծոպերով տարածած փրփուրներու պատճառաւ կը կարծէինք թէ ծովային ժայռերու վրայ կը քալենք: Նոյն ատեն հիւսիս — արևելեան կողմէն 3 կամ 4 մղոն հեռուէն մեծ անգղիական շոգենաւ մի տեսանք որ կարգէ դուրս նորորինակ երևոյթներ կը ներկայացընէր, եւ թէպէտ հորիզոնի մէջ էր, սակայն և այնպէս սե գծի նման կ'երևէր, մինչդեռ կայմերն և ծխանն սովորականէ դուրս գէթ չորս անգամ աւելի մեծ էին քան զշոգենաւն: Որչափ կը մօտենար շոգենաւն նոյնչափ երթալով փոփոխութիւն կը կրէր երևոյթն, և երբ գրեթէ մի մղոն հեռու մեր դիմացն ելաւ, իւր պատկերն ալ սովորական կերպարանք առաւ: Գիշ մ'ատեն նայելէ դադարեցանք, և երբ գէպ յարևմտեան — հիւսիս գրեթէ 3 կամ 4 մղոն մօտեցաւ, նորափոփոխ երևոյթ մի մեր ուշադրութիւնը գրաւեց: Վասն զի շոգենաւն բուն աշտարակի ձև առաւ, և կայմերն և ծխանն բոլորովին աներևութացան: Իրովեզերաց վրայ բազմաթիւ անձինք մտադրութեամբ ծովային դիտակաւ քննեցինք այս կրկնեկոյթը: Թուի թէ օգոյ շոգեցմանէ յառաջ եկած է այս »:

Աղբերք Առաքի 'ի Պաքոռ. — Յետին ժամանակներս ձայն մի տարածուեցաւ իբր թէ Պաքուի նաւթի աղբերքն ցամաքելու վրայ են, որ և յետոյ սուտ ելաւ: Եւ յիշուի, այս լրոյն ստույթիւնը իմանալու համար կը բաւէ քաղաքիս շահագործական հաշիւը քննել: Վասն զի յամի 1888, 176 332 226 պուդ. (poud) խառն նաւթ ելաւ (պուդ է 16 քիլ, 38), այսինքն 15,1 առ 100 աւելի քան զնախընթաց տարին: Եւ 1889 առաւել ևս աճեցաւ չափն, որովհետեւ մինչդեռ յամի 1888 մինչև 1 Օգոստոս, 91 180 285 պուդ նաւթ ժողվուած էր, յամի 1889 մինչև նոյն ամիսն, նոյնչափ հորերէ 94 676 247 պուդ ժողվեցին: Գինը բարձրացաւ, վասն զի տակաւ բազմացան խնդրողք նորանոր գործատանց հաստատութեամբ և նաւթի մնացորդաց բազմութիւն ճարտար գործածութեամբն: Այսօրեան 250 աղբերք չեն բաւեր, ուստի 150 աղբիւր ալ կարելի է փորել: